

SPRAWOZDANIE MERYTORYCZNE

z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej „Zielonej Szkoły” w Schodnie”, wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr WFOŚ/D/723/31/2015 w okresie od 01.01.2015 r. do 30.06.2015

Do 30.06.2015 roku, w różnorodnych formach edukacji przyrodniczej realizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie brało udział ok. 65 grup dzieci i młodzieży z pomorskich szkół wraz z nauczycielami, a także grup społecznych dorosłych mieszkańców z województwa pomorskiego – łącznie liczba odbiorców wyniosła: 1704 uczestników.

Uczestnicy oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie byli informowani o dofinansowaniu zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

EDUKACJA EKOLOGICZNA W ZIELONEJ SZKOLE W SCHODNIE - FORMY DZIAŁALNOŚCI OD STYCZNIA DO CZERWCA 2015 ROKU:

Organizacja kilkudniowych warsztatów z edukacji ekologicznej: Głównym i najważniejszym działaniem Zielonej Szkoły w Schodnie była organizacja pięciodniowych warsztatów z edukacji przyrodniczej dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich z województwa pomorskiego w ramach zajęć lekcyjnych w roku szkolnym 2014 / 2015. Podczas pobytu, uczestnicy brali udział w 3 – godzinnych terenowych lekcjach przyrody, które prowadzili wyspecjalizowani przyrodnicy, posiadający praktyczną wiedzę i umiejętności pozwalające ciekawie i wyczerpująco przedstawić wybrany przez grupę temat zajęć. W terenie, uczniowie w sposób doświadczalny i swobodny zdobywali wiedzę, zaznajamiali się z miejscami potencjalnego występowania cennych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów i poznawali te gatunki. Oprócz zajęć tematycznych, uczniowie uczestniczyli w wielu zajęciach krajoznawczych prowadzonych przez pracowników Szkoły, promujących walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i historyczne Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego oraz innych form ochrony przyrody. Podczas warsztatów kilkudniowych, program przygotowywany był indywidualnie dla każdej grupy, w oparciu o preferowaną przez grupę tematykę, jak również dostosowany do aury, pory roku i poziomu nauczania uczestników.

W ramach warsztatów kilkudniowych zorganizowane „ferie z przyrodą” podczas których uczestnicy ferii łączyli naukę języka angielskiego ze zdobywaniem wiedzy o zimowej przyrodzie, w formie różnorodnych zabaw i gier podczas warsztatów o orientacji w terenie, dokarmianiem zwierząt, czy podchodów leśnych oraz międzynarodowy pobyt młodzieży niemieckiej, która w ramach wymiany z gminą Dziemiany poznawała na warsztatach terenowych system ochrony przyrody oraz gospodarki leśnej w Polsce, zaznajomiła się także z pojęciem bioróżnorodności siedliskowej, gatunkowej i genowej oraz obecnie trwającym projekcie ochrony raka szlachetnego w woj. pomorskim.

Jeden z majowych pobytów 5-dniowych był przeznaczony jako nagroda w konkursie pt. „My na Pomorzu” zorganizowanym przez Pomorski Urząd Wojewódzki. Laureaci konkursu z Gimnazjum w Szemudzie wypoczywali i zwiedzali obszar Wdzydzkiego Parku

Krajobrazowego, przy okazji zdobywając wiedzę i umiejętności z orientacji w terenie, ze sposobów rozpoznawania gatunków ptaków, roli roślin segetalnych, geomorfologii Pomorza doświadczali rowerowo, a najdziksza faunę – drapieżne ptaki i nietoperze mogli poznać osobiście.

Od stycznia do czerwca 2015 roku w warsztatach kilkudniowych uczestniczyły 33 grupy dzieci, młodzieży i dorosłych - łącznie 818 uczestników:

Szkoły z województwa pomorskiego	Warsztaty kilkudniowe Ilość uczestników
Szkoły podstawowe	537
Gimnazja	249
Szkoły średnie i dorośli	32

- 1) **Pozostałe formy realizacji edukacji przyrodniczej** - Były to działania edukacyjne pracowników Zielonej Szkoły, skierowane do mieszkańców Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego oraz sąsiadujących z nim gmin. Miały one formę warsztatów jednodniowych, kilkietapowych i tematycznych akcji edukacyjnych, konkursów ekologicznych, festynów plenerowych, organizacji stoisk edukacyjnych na proekologicznych festynach. W tego typu formach edukacji ekologicznej realizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie wzięło udział 886 osób – 32 grupy szkolne oraz dorośli mieszkańcy.

AKCJE EDUKACYJNE – wielokierunkowe formy edukowania uczestników poprzez zachęcanie do aktywnego i długotrwałego działania po warsztatach:

- ❖ W I półroczu 2015 roku zaplanowano akcję edukacyjną pt. „**Gdzie zimują raki, ptaki i inne zwierzaki?**” podczas której bawiliśmy się z najmłodszymi w różnorodne gry i zabawy edukacyjne dające odpowiedzi na najbardziej nurtujące dzieci pytania: „Czy tylko ptaki odlatują od nas na zimę?, Gdzie znikają żaby, jeże i nietoperze? Co robią zimą sowy i wilki? Gdzie raki zimują?” I wiele innych. Podczas zabaw z chustą, uczniowie nie tylko wyśmienie się bawili, ale też przy okazji uczyli - podczas gry „wiele nas łączy” dostrzegały wspólne strategie zimowania między różnymi gatunkami zwierząt, w grze „pączkowanie” dowiadywały jak mocno upakowane są liście i kwiaty, dlaczego mają włoski i łuski, podczas gry „drapieżcy są wśród nas” opracowywały zimowe łańcuchy troficzne, było też „naturalne koło fortuny” z pytaniami o zimowej przyrodzie. Dzieci z okolicznych szkół, które przyjechały do Schodna, uczestniczyły w warsztatach terenowych i zwiedziły leśne pałnki. W akcji wzięło udział 233 uczestników z 10 klas kościerskich szkół.

FESTYNY EKOLOGICZNE – jednodniowe imprezy plenerowe i szerokim zasięgu zorganizowane przez Zieloną Szkołę przy współpracy proekologicznych instytucji lokalnych:

❖ Po raz piaty, w Zielonej Szkole w Schodnie, został zorganizowany plenerowy festyn edukacyjny **„Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze”**, tegoroczny odbył się pod hasłem „Alarm na łące – dzikie pszczoły są ginące!” Podczas warsztatów odbył się wywiad otwarty z „pszczelimi specjalistami”- z pszczelarzem o wieloletnim stażu, entomologiem, oraz kierownikiem oddziału PODR - Pomorskiego Centrum Pszczelarstwa, podczas którego dyskutowaliśmy nad rolą owadów w światowej produkcji żywności, nad tym dlaczego tak masowo giną pszczołowate i wartością pszczół w produkcji rolniczej. W niewielkich grupach, pod przewodnictwem przyrodników, uczniowie wybrali się na zajęcia terenowe nt. „Krajobraz przyjazny pszczołowatym”. Po warsztatach, grupy tworzyły „Szkolny przystanek dla pszczoły” sadząc w doniczkach nasiona i sadzonki rodzimych roślin miododajnych. Pozostała część pobytu w Schodnie obfitowała w mnóstwo inicjatyw edukacyjnych – dzięki ogromnemu wsparciu Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, Pomorskiego Centrum Pszczelarstwa w Lubaniu, PK Dolin Słupi, Kaszubskiego PK, Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, Nadleśnictwa Lipusz i Kościerzyna, Przedstawicielei Kościerskiego Koła Polskiego Związku Pszczelarstwa w Polsce oraz LOT „Serce Kaszub” zostały przygotowane stoiska edukacyjne, na których dzieci i nauczyciele mogli w sposób doświadczalny i holistyczny poznawać tajniki pszczelarstwa oraz życia dzikich pszczół samotnic:

1) Stoisko „Pszczelarz i spółka” umożliwiło zapoznanie się z podstawowymi narzędziami pszczelarza, dowiedzieć się ciekawostek na temat hodowli pszczół, posmakować miodu prosto z plastra, obejrzeć bezpiecznie pszczelą rodzinę i jej królową.

2) Stoisko „Miej w ogrodzie razem z nami schrony z dzikimi pszczołami” – Pani entomolog wraz z pracownikami pomorskich parków krajobrazowych opowiadali jak wyglądają domy dzikich pszczół samotnic i pomagali zbudować dla nich schronienia, które można powiesić w swoim ogrodzie.

3) Na stoisku „Domki w malwy malowane” - oprócz możliwości samodzielnego pomalowania domku dla trzmieli i wysłaniu go siankiem, można było zdobyć wiadomości o życiu tych łagodnych owadów oraz dowiedzieć się jak barwy wpływają na owady.

4) Stoisko „miodem płynące” oferowało różne smaki miodów produkowane przez pszczoły, w zależności od miejsca zbierania pyłku i nektaru oraz doświadczenie: jak owady zdobywają pokarm poprzez aparat gryzący, ssący oraz liżący.

5) Ostatnie stoisko „Jest co oglądać” to galeria konkursowych prac plastycznych: „Dzika łąka przyjazna pszczołowatym” oraz na model dzikiej pszczoły: „Pszczółka z mojego ogródka”, jak również liczne gabloty z polskimi gatunkami owadów.

Najaktywniejsi uczestnicy warsztatów terenowych, którzy otrzymali symbol „Aktywna pszczoła”, mogli wziąć udział w konkursach z wiedzy z eko-upominkami. **W festynie uczestniczyło 374 uczniów i nauczycieli z powiatu kościerskiego (12 klas z 9 szkół podstawowych).**

WARSZTATY JEDNODNIOWE – Są kierowane do mieszkańców powiatu kościerskiego. Dotyczą tematyki związanej z aktualnie prowadzonymi działaniami ochronnymi Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Zielona Szkoła wspierała również merytorycznie akcje ekologiczne realizowane w szkołach, poprzez organizację warsztatów terenowych pogłębiających temat aktualnie trwającej akcji. **W warsztatach jednodniowych wzięło udział 174 uczestników z 9 szkół z powiatu kościerskiego.**

- ❖ Wiosenny Budzik – Warsztaty terenowe w Schodnie skierowane do szkół podstawowych. Podczas warsztatów uczniowie poznają geofity wiosenne, obserwują zmiany fenologiczne u drzew, zastanawiają się nad rolą zimy, poszukują pierwszych zwiastunów wiosny. Na warsztatach terenowych było 70 uczestników.
- ❖ Badania lipuskich jezior - Już trzeci rok wspieramy lipuskich gimnazjalistów, którzy z inicjatywy gminy badają po kolei jeziora i rzeki znajdujące się w ich miejscowości pod kontem różnych czynników antropogenicznych. Występowanie tak dużej liczby jezior i rzek w niewielkiej wsi jest unikatowe, dlatego jest ona otoczona ochroną „Lipuski OCHK”. Warsztaty umożliwiają podnoszenie świadomości mieszkańców o wartości przyrodniczej ich obszaru. W warsztatach uczestniczyło 44 gimnazjalistów.
- ❖ Warsztaty „Natura na zdrowie” dla dzieci niepełnosprawnych – uczniowie przyjechali na zajęcia, gdzie dowiedziały się dlaczego spacerowanie poprawia nastrój i jak jeść zdrowo i naturalnie podczas mini warsztatów „Od ziarenka do bochenka”, „ziołowa apteka” i „wiem co jem”. W warsztatach uczestniczyło 60 osób.

WSPÓLPRACA PRZY OBSŁUDZE STOISK EDUKACYJNYCH I WSPARCIE MERYTORYCZNE DZIAŁAŃ PROEKOLOGICZNYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ INSTYTUCJE Z TERENU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO:

- Obsługa stoiska edukacyjnego wraz z Wdzydzkim Parkiem Krajobrazowym i Lokalną Organizacją Turystyczną, gdzie promowano przyrodę i turystykę na terenie Wdzydzkiego PK w wiosennej edycji „Targów Rolniczych 2015” w Lubaniu
- Przygotowanie i dwudniowa obsługa stoiska podczas akcji „Bioróżnorodność – Poznaj by zachować”. Na stoisku zaprezentowano specjalnie na ten cel zaprojektowaną tablicę edukacyjną „W krainie raka szlachetnego” na której można było układać podwodne łańcuchy pokarmowe, dla najmłodszych uczestników czekały plastyczne zajęcia z wykonaniem medalu w glinie z sylwetką raka szlachetnego, a dla dorosłych możliwość rozpoznawania pod binokulem i mikroskopem innych, oprócz raka szlachetnego, wskaźników czystości wód.

- Przygotowanie i obsługa stoiska na Powitanie Wiosny organizowanego przez Centrum Kultury Kaszubskiej „Strzelnica” w Kościerzynie.

W ramach działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły przeprowadzono warsztaty nieodpłatne prowadzone przez pracowników szkoły oraz PZPK, a także 120 odpłatnych warsztatów z edukacji ekologicznej prowadzonych przez następujących instruktorów:

Prowadzący		Tematyka warsztatów	L. w.
Mgr Agnieszka Przesmycka	Członek PTOP „Salamandra” pracownik RDOŚ w Gdańsku	„Już lubimy nietoperze” „Wycieczka w epokę lodowcową”	4
Mgr inż. Krzysztof Jarzyński	Leśniczy w I. Płocice	„Cudowny ekosystem lasów WPK”	6
Mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOP, przewodnik turystyczny	„Ptaki – Fenomen świata zwierząt” „Orientacja w terenie – mapa, kompas, GPS”	7
Małgorzata Piotrowicz	Entomolog, właścicielka firmy zajmującej się edukacją ekologiczną	„Owady najliczniejsze na świecie”	20
Mgr Tomasz Narczyński	Farmaceuta, członek PTOP Salamandra	„Płazy i gady Polski” „Nietoperze – nocni łowcy”	16
Mgr Artur Sikorski	Kartograf	„Jak czytać mapę i nie zgubić się w terenie?”	17
Mgr Piotr Kowalewski	Geolog, biolog, przewodnik turystyczny	„Skały i skamieniałości okolic Schodna”	2
Mariusz Bobrowski	Pszczelarz z wieloletnim doświadczeniem, właściciel 40 – ulowej pasieki	„Pszczoły, jako ważne ogniwo w istnieniu życia na Ziemi”	2
Mgr Katarzyna Gałęcka	Chemik, właściciel firmy realizującej edukację pozaformalną	„Wiem, co jem – Moja żywność bliżej natury”	10
Maciej Tomys	Wykwalifikowany sokolnik, właściciel firmy sokolniczej o profilu edukacyjnym	„Drapieżcy wśród ptaków”	12
Mgr Jarosław Wrosz	Ornitolog, pracownik OTOP, kierownik rezerwatu Beka	„Świadome przebywanie w terenie”	2
Mgr Tomasz Kuśnierz	Lesnik, edukator, miłośnik owadów, posiada własną pasiekę	„Dzikie pszczołowate w Polsce”	2
Dr Małgorzata Łukaszewicz – Gniotyńska	Hydrobiolog, nauczyciel w liceum i gimnazjum	„Woda źródłem życia”	20

Pozostałe zajęcia podczas pobytu uczniów realizowane były przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie i Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego:

- Tematyczne warsztaty z edukacji ekologicznej ze szczególnym naciskiem na aspekt ochrony przyrody we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym.
- Piesze i rowerowe wędrówki ścieżkami edukacyjnymi w WPK.
- Edukacyjne zajęcia i konkursy plastyczne i manualne o tematyce przyrodniczej, edukacyjne gry i zabawy terenowe, pogadanki
- Przeprowadzanie „podsumowań dnia” - quizów i konkursów z wiedzy na temat: ochrony przyrody i środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki leśnej, charakterystyki roślin i zwierząt chronionych.
- Organizacja i przewodnictwo na wycieczkach do atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo lub krajobrazowo miejsc na terenie Parku

ROZWÓJ I MODERNIZACJA BAZY EDUKACYJNEJ ZIELONEJ SZKOŁY W I PÓLROZCZU 2015 ROKU:

Dla bezpieczeństwa i wzbogacenia bazy dydaktycznej zakupiono profesjonalne kaski rowerowe, ogród edukacyjny wyposażono w atestowane słupy do gry w koszykówkę i siatkówkę. W świetlicy urządzono ptasi kącik umożliwiający oswojenie się z wyglądem pospolitych ptaków naszych borów, zakupiono również słupy umożliwiające remont ogrodzenia ptasiej remizy, która jest ważnym miejscem obserwacji roli bioróżnorodności w lasach oraz na naprawę barierek ogrodowych w szkolnym ogrodzie.

EFEKT EKOLOGICZNY:

W ramach dofinansowania działalności Zielonej Szkoły przy WPK w I półroczu 2015 roku , odbyły się:

- 33 turnusów kilkudniowych tzw. „zielonych szkół”, w których uczestniczyło łącznie 818 uczestników
- 20 warsztatów i prelekcji w ramach warsztatów jednodniowych i akcji edukacyjnej: 407 uczestników.
- imprezy plenerowe o szerszym zasięgu, na których organizowano stoiska i kąciki edukacyjne, warsztaty terenowe, gry i zabawy przyrodnicze - „Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze”: 374 uczestników.
- 2 konkursy plastyczne mające na celu sprawdzenie umiejętności wykorzystania zdobytej na warsztatach wiedzy i postawy uczniów – plastyczna: „Dzika łąka pełna życia” oraz „Pszczółka z mojego ogródka – model jednej z 470 gatunków pszczół (93 uczestników), konkurs z wiedzy o bioróżnorodności łąk i pól dla nauczycieli (12 uczestników).
- Merytorycznie wspierano poprzez organizację pomocy edukacyjnych, konkursów i stoisk 3 akcje i kampanie edukacyjne w ramach współpracy z instytucjami działającymi na rzecz ochrony przyrody i środowiska.

Łączna liczba odbiorców biorących udział w edukacyjnych przedsięwzięciach organizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie wyniosła **1704 uczestników. Wszystkie przedsięwzięcia przeprowadzono w ramach 204 odpłatnych zajęć prowadzonych przez specjalistów z zewnątrz oraz ponad 97 zajęć prowadzonych przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie.** Dzięki różnorodnym formom prowadzenia edukacji ekologicznej, możliwe było dotarcie do szerokiej grupy odbiorców i uzyskanie wielokierunkowego efektu ekologicznego – od zmiany świadomości i postawy uczniów na turnusach kilkudniowych, po zaznaczenie i zgłębienie aktualnych problemów na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, t. j. zubażania gatunkowego pól uprawnych, palenie śmieci w piecach i zanieczyszczenia pestycydami, co wpływa na masowe ginięcie pszczół – jako wrażliwych wskaźników środowiska, pokazanie jak powinna wyglądać prawidłowa ingerencja człowieka we wspieranie zwierząt i roślin w porze zimowej. Kilkudniowe warsztaty z edukacji ekologicznej umożliwiły poprzez długotrwały i bezpośredni kontakt z przyrodą zrozumienie skomplikowanych procesów zachodzących w otaczającej nas przyrodzie. Obserwując mechanizmy jakie rządzą prawami przyrody, uczestnicy turnusów stali się bardziej świadomymi uczestnikami zmian zachodzących w środowisku, przez co wzrosła w nich potrzeba jego ochrony w województwie pomorskim, nie tylko na poziomie dużych inwestycji, ale również w najbliższym otoczeniu. Edukacja terenowa, jako główna forma edukacji podczas pobytów kilkudniowych, umożliwia bezpośrednie zetknięcie się z pospolitymi organizmami, przez co budzi się w uczniach i nauczycielach potrzeba ich ochrony i świadomość, że należy chronić wszystkie organizmy, dla prawidłowego funkcjonowania całych ekosystemów. Uczestnictwo w warsztatach z edukacji ekologicznej ze specjalistami, pozwala nabyć umiejętności takie, jak: prowadzenie pomiarów, formułowanie wniosków, stawianie hipotez badawczych. W formie wycieczki przybliżone zostają poznane przez uczniów w szkole zagadnienia z przedmiotów matematyczno–przyrodniczych - biologii, chemii, przyrody, geografii, fizyki. Elementy regionalne zastosowane podczas warsztatów kilkudniowych i jednodniowych, jakie wprowadzano między warsztatami – wypiek bułek, przyśpiewki przy ognisku, zwiedzanie cennych kulturowo miejsc, umożliwiły zrozumienie historii regionu, oraz potrzeby ochrony walorów kulturowych Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego. Edukacja mieszkańców korzystających bezpośrednio z obszaru Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, miała na celu ukazania jego wartości przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych i historycznych oraz wskazania problemów i zagrożeń wymagających ochrony i uwagi. Mieszkańcy dostrzegają potencjał obszaru WPK, jako terenu odpowiedniego do rozwoju ekoturystyki. Uczestnicy warsztatów poznali korzyści wynikające z racjonalnego i oszczędnego gospodarowania zasobami przyrody.